

„LUDZIE KRESÓW: OPOWIEŚCI NIEZNANE WANDA PAWLIK”

Autor prac: Filip Bednarek

Nazywam się Filip Bednarek mam 9 lat,
chodzę do klasy IIIc w Szkole Mikołaja Kopernika w Miliczu.
Dziś opowiem wam o mojej Prabaci Wandi, mamie mojej babci Ani Bednarek
czyli mamie mojego taty.

Szczęśliwe lata małej Wandy.

Wanda Pawlik uchodziła się 21 lutego 1928 roku w Szutowie w powiecie Jaworów na terenie dzisiejszej Ukrainy.

Rodzina i sąsiedzi z wioski Szutowa, Wanda- mała dziewczynka drugi rząd, druga od lewej.

Komunia Święta Prabaci Wandy, pierwsza od lewej

Piekło małej Wandy rozpoczęło się 10 lutego 1940 roku. Wtedy to do wioski, gdzie mieszła z rodzicami wjechali radzieccy żołnierze wozami transportowymi i kazali wszystkim się pakować i opuszczać domy. Babcia Wanda w tym momencie była sama z mamą, bo tata był w pracy.

Mama babci w strachu spakowała zamrożnięte pranie wiszące na dworze oraz kilka rzeczy i położyły na małych saniach. W tym czasie tata babci wrócił z pracy i cała rodziną zostali przewiezieni na stację kolejową i tam czekali na przyjazd pociągu z wagonami. Nikt nie wiedział dokąd ich wywożą...

Wywózka ludzi na Sybir – Fot. Historia.org

Mordercza podróż

Warunki poznające w agonach były tragiczne, średnio w jednym wagonie było od 28 do 34 osób. Grzali się metalowym piecykiem i korzystali z ubogiej ubikacji, która nie miała odpływu. Mężczyźni wyrąbali dziurę w podłodze i wtedy nie trzeba było sprzątać ubikacji ręcznie. Wielu ludzi w drodze umarło, a podróż trwała cały miesiąc. Trudne to były przeżycia dla wszystkich, nie tylko dla małej dziewczynki.

10 marca dotarli na stację w miejscowości Zima, w obwodzie Irkuckim. Teraz czekało ich 60 km podróży ciężarówkami do osady o nazwie Meżdochranka.

Fot. <https://www.chojna24.pl/2020/08/wagon-1946-chociwel.html>

Pobył na Syberii

W osadzie było 30 drewnianych baraków, a w każdym mieszkało 6-7 rodzin. Była tam piekarnia i łaźnie. W każdym baraku był piec, było ciasno i ciemno.

Podczas pobytu na Syberii, Wanda ostatni rząd pierwsza od prawej

Ojciec babci Wandy pracował przy budowie nowych baraków, ale potem przeniósł się do fabryki produkującej beczki.

Mężczyźni przed fabryką beczek

Babcia Wanda na początku pobytu opiekowała się bliźniakami sąsiadki z baraku, a jej mama i mama bliźniąt chodziły do pracy do lasu zbierać żywice.

Prababcia z sąsiadką i jej dziećmi, bliźniętami, którymi opiekowała się matka Wanda.

Potrzebny dentysta.

We wiosce nie było lekarza, każdy leczył się własnymi sposobami. Pewnego dnia, kiedy babcia miała 13 lat rozboleł ją ząb i potrzebny był dentysta. Na miejscu nikt nie mógł jej pomóc. Po kilku dniach błagania dowódcy o pozwolenie, babcia wraz z swoją matką wyruszyły pieszo do dentysty, który przyjmował w mieście Zima, oddalonym o 60 km. Tak szły w samym środku syberyjskiej zimy. Obie trafiły w końcu do stomatologa, a ten powiedział, że nie ma znieczulenia i nic nie może jej wyrwać zęba bez znieczulenia bo to ząb trzonowy i nie wytrzyma tego. I babcia Wanda z bólem, wraz z matką musiały wracać do swojej wioski. Po powrocie męczyła się jeszcze kilka dni. Na szczęście ojciec babci pracował w zbyty kowalem i zrobili narzędzie do wrywania zębów i smarując dziąsło ziołami pomału wyrwali babci ząb. Po jakimś czasie wszystkich mężczyzn wywieziono na front i ich obowiązki musiał przejąć kobiety i dzieci. Trzeba było robić beczki na żywice, nacinać sosny i zbierać żywice z drzew. Żywica była potrzebna w przemyśle farmaceutycznym, spożywczym i zbrojeniowym.

Ojciec Wandy w Wojsku

Praca kobiet na Syberii

Babcia twierdzi, że rosyjscy żołnierze nie najgorzej ich traktowali, ale brakowało jedzenia. Z głodu i wycieńczenia umarła znaczna część starszych ludzi w osadzie. Młodzi ludzie i dzieci z braku pożywienia mieli tzw. „Kurzą ślepotę”, wzrok im wracał jak zjedli wątróbkę, w której to są zawarte witaminy pozytywnie wpływające na wzrok. Babcia zaznacza, że nie było tam wiosny, ani jesieni, zmian pór roku następowała bardzo szybko.

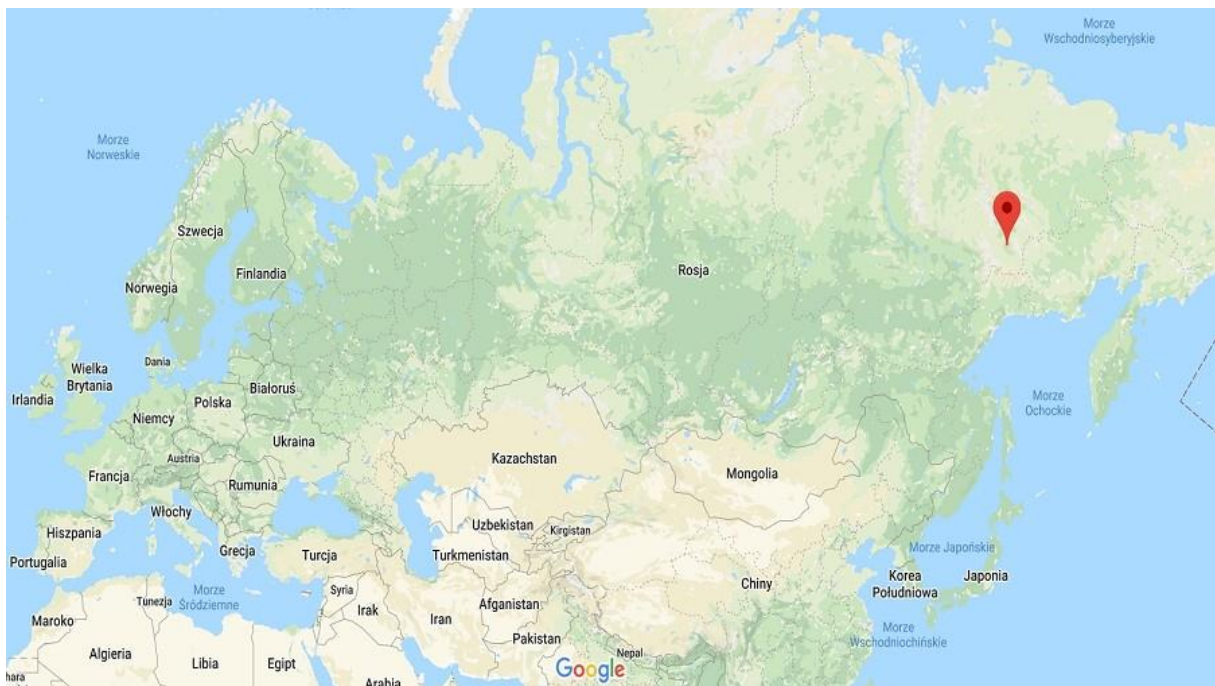
Powrót.

Pod koniec pobytu na Syberii całą rodziną babci przewieziona została do miasta Zima, gdzie ciężko pracowali w tartaku. Wąskotorówka przywożono sosny z lasu, a zadaniem kobiet było przeładowywanie drewna na szerokotorówki. A inne kobiety robiły podkład pod tory, które później na ramionach przenosiły do wagonów.

Rosjanie w czasie pobytu zmuszali Polaków do przyjęcia obywatelstwa rosyjskiego. Polacy się nie zgadzali i nawet jak byli starzeni więzieniem. Ojciec babci Wandy za to znalazł się w więzieniu, jeszcze zanim wywieziono go na front.

Ci, którzy nie przyjęli obywatelstwa rosyjskiego i cierpliwie znosili ciężką pracę po niecałym roku dokładnie 30 kwietnia 1946r. otrzymali zawiadomienia, że mogą wracać do Polski.

Rok po zakończeniu wojny podstawiono wagony, które odwiozły Polaków, w tym babcię i jej mamę do Polski.

Czerwony punkt wskazuje na miejscowość Zimę, z której Prababcia Wanda wraz z mamą wróciły wagonami do Polski.

Po bardzo długiej podróży wysiadły na stacji w Brześciu, potem pojechały do Łodzi, a z Łodzi do Rzeszowa, gdzie po powrocie z frontu czekał na niej ojciec babci. Pół roku mieszkali u rodziny w Rzeszowie, a potem przenieśli się do miejscowości Góry koło Milicza, gdzie moja Prababcia Wanda mieszka do dnia dzisiejszego.

Dziś ma 93, pięcioro dzieci, 12 wnuków i 18 prawnuków do których zaliczam się ja.